Επιθεώρηση Δημοσίου & Διεθνούς Δικαίου

Φοιτητικό Επιστημονικό Περιοδικό Δημοσίου & Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΤΕΥΧΟΣ 1 | ΕΤΟΣ Α΄ | ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

ΑΡΘΡΟ

Οι Αρνητικές Επιπτώσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα υπό το Πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου

Μαρία Σαπουντζή[1]

Abstract. Σκοπός της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση του αρνητικού αντίκτυπου της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) ως προς την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου (ΔΔ). Δεδομένης της ευρύτητας του θέματος, η ανάλυση επικεντρώνεται κυρίως σε συγκεκριμένους τομείς, ήτοι: στην αναπαραγωγή διακρίσεων μέσω αλγοριθμικών διαδικασιών, στον κίνδυνο παραβίασης της ιδιωτικής ζωής όπως καταδείχθηκε στην υπόθεση SyRI, στον ενδεχόμενο περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης, καθώς και στην προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας θέτοντας ως κύριο παράδειγμα την παραγωγή *deepfake* υλικού που αποσκοπεί τη δυσφήμιση του εκάστοτε θύματος. Περαιτέρω, εξετάζονται συγκριτικά οι κανονιστικές ρυθμιστικές προσεγγίσεις των ΗΠΑ, της ΕΕ και της Κίνας. Επίσης, εξετάζονται τυχόν δυσμενείς συνέπειες των κανονιστικών ρυθμίσεων της ΤΝ. Η έρευνα αναδεικνύει τις επιζήμιες επιπτώσεις της ΤΝ στα ανθρώπινα δικαιώματα, δίνοντας έμφαση στη σημασία ανάπτυξης νομικά δεσμευτικών κανόνων *(hard law)* στο διεθνές επίπεδο όπως η σύμβαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

---

[1] Η Μαρία Σαπουντζή είναι Προπτυχιακή Φοιτήτρια του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου.

Περιεχόμενα

Πρόλογος 271

Ορισμός της ΤΝ. 271

ΤΝ και Ιδιωτική Ζωή. 272

ΤΝ και Αρχή της Ισότητας. 275

ΤΝ και Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια. 277

ΤΝ και Ελευθερία Έκφρασης. 279

Σύγκριση Κανονιστικών Ρυθμιστικών Προσεγγίσεων: ΕΕ – ΗΠΑ – Κίνα. 283

Οι Δυνητικές Δυσμενείς Συνέπειες της Κανονιστικής Ρύθμισης της ΤΝ. 288

Επίλογος 291

Βιβλιογραφία 293

Πρόλογος

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) δεν αποτελεί αποκλειστικά σύγχρονο φαινόμενο αλλά βρίσκεται ανάμεσά μας εδώ και δεκαετίες. Συγκεκριμένα, ο όρος «Τεχνητή Νοημοσύνη» ήδη χρησιμοποιούταν το 1956, στο θερινό συνέδριο Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence στο Dartmouth College στο New Hampshire των Ηνωμένων Πολιτειών.[2]

Η ΤΝ επιφέρει στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του ανθρώπου ποικιλοτρόπως. Για παράδειγμα, δύναται να βοηθήσει στην έρευνα, παράγοντας υποθέσεις που δεν έχουν ερευνηθεί επαρκώς,[3] καθώς συμβάλλει και στην αποτελεσματικότητα αλλά και στην ακρίβεια τέλεσης διαφόρων εργασιών.[4]

Ωστόσο, τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματά της δεν αναιρούν τα μειονεκτήματά που απορρέουν από τη χρήση της, τα οποία μπορούν να επιφέρουν σοβαρές δυσμενείς συνέπειες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ορισμός της ΤΝ.

Ο ορισμός της ΤΝ ποικίλει. Στο βιβλίο *«Mission AI: The New System Technology»* γίνεται αναφορά σε διάφορους ορισμούς όπως: *«Η μίμηση όλων των ανθρώπινων διανοητικών ικανοτήτων από τους υπολογιστές»* καθώς και *«Συστήματα που επιδεικνύουν ευφυή συμπεριφορά αναλύοντας το περιβάλλον τους και λαμβάνοντας δράση –με έναν βαθμό αυτονομίας- προκειμένου να επιτυγχάνουν συγκεκριμένους στόχους».*[5] Άλλοι, όπως τον Rituraj Mahato,

[2] Roberto Cordeschi, "AI Turns Fifty: Revisiting Its Origins," *Applied Artificial Intelligence*. 2007. 259.
[3] Suresh Aluvihara et al. "The Importance of Artificial Intelligence Tools in the Modern Science Engineering and Technological Research and Innovations: A Review" American Journal of Artificial Intelligence 9. no. 2. 2025. 234
[4] Somesh Sharma, "Benefits or Concerns of AI: A Multistakeholder Responsibility," *Futures*. 2024. 5
[5] Haroon Sheikh, Corien Prins, and Erik Schrijvers, *Mission AI: The New System Technology*. Journal of Communication Inquiry, 2023. 20.

περιγράφουν την ΤΝ ως *«την προσομοίωση του πως λειτουργεί η ανθρώπινη νοημοσύνη».*[6]

Σε νομικά έγγραφα παρατηρούμε ακόμα έναν ορισμό της ΤΝ. Συγκεκριμένα, στην Πράξη για την ΤΝ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), στο άρθρο 3(1), η ΤΝ ορίζεται ως *«ένα σύστημα που βασίζεται σε μηχανές και το οποίο, για ρητά ή σιωπηρά καθορισμένους στόχους, εξάγει συμπεράσματα από τα δεδομένα εισόδου που λαμβάνει, ώστε να παράγει αποτελέσματα, όπως προβλέψεις, περιεχόμενο, συστάσεις ή αποφάσεις, τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν φυσικά ή εικονικά περιβάλλοντα».*[7] Ακριβώς η ίδια περιγραφή χρησιμοποιείται στη Σύμβαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου (ή Συνθήκη του Βίλνιους) στο άρθρο 2.[8] Μόνο που προσθέτει επίσης πως *«Τα συστήματα ΤΝ ενδέχεται να διαφέρουν ως προς τον βαθμό αυτονομίας τους, καθώς και ως προς την ικανότητά τους να προσαρμόζονται μετά την ανάπτυξη και λειτουργία τους».* Παρόλο που η Συνθήκη αυτή αποτελεί κυρίως περιφερειακό δίκαιο, χάρη στην υπογραφή χωρών πέραν από τα ευρωπαϊκά σύνορα όπως του κράτους των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας, αντιλαμβανόμαστε την σταδιακή, τουλάχιστον, αποδοχή του ορισμού αυτού στο διεθνές δίκαιο. Την εικασία αυτή μάλιστα θα μπορούσε να υποστηρίξει το γεγονός πως τον ακριβώς ίδιο ορισμό χρησιμοποίησε και ο ΟΟΣΑ στο *«Επεξηγηματικό υπόμνημα σχετικά με τον επικαιροποιημένο ορισμό του ΟΟΣΑ για ένα σύστημα ΤΝ».*[9]

ΤΝ και Ιδιωτική Ζωή.

Στη ψηφιακή εποχή, η έννοια της ιδιωτικότητας διευρύνθηκε σημαντικά λόγω της ποικιλότητας προσωπικών

[6] Rituraj Mahato, "Artificial Intelligence, What Is It?,". *Outcomes of Best Practices in Classroom Research*. New Delhi: L'Ordine Nuovo Publication. 2022. 197.
[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
[8] Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law. Vilnius, 5.IX.2024
[9] "Explanatory Memorandum on the Updated OECD Definition of an AI System". OECDpublishing. 2024. 4

δεδομένων στον κυβερνοχώρο όπως το ιστορικό περιήγησης στο διαδίκτυο.[10] Παράλληλα, η προστασία του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή υφίσταται αυξημένη πίεση λόγω της ΤΝ. Η εκπαίδευση μοντέλων ΤΝ βασίζεται σε μεγάλες ποσότητες δεδομένων (big data) με σκοπό την ανάπτυξη της ακρίβειάς τους.[11] Τα παραγωγικά μοντέλα, μάλιστα, εκπαιδεύονται με *big data* συλλεγμένα από το διαδίκτυο, τα οποία απαρτίζονται, για παράδειγμα, από φωτογραφίες των χρηστών συχνά δίχως να ληφθεί η συγκατάθεσή τους.[12] Αξίζει ωστόσο να αναφερθεί πως η ιδιωτικότητα των χρηστών διακινδυνεύεται επίσης από τους ίδιους λόγω των προσωπικών δεδομένων που εισάγουν οικειοθελώς στο εκάστοτε σύστημα ΤΝ κατά τη χρήση του. Η ασαφή και περίπλοκη νομική γλώσσα που χρησιμοποιείται ορισμένες φορές στους όρους χρήσης υπονομεύει την ουσιαστική ενημερωμένη συγκατάθεση του χρήστη με αποτέλεσμα την άγνοιά του για το πως χρησιμοποιούνται τα δεδομένα του, το χρονικό διάστημα που θα είναι αποθηκευμένα ή για την διαβίβασή τους σε τρίτους.[13] Κατά συνέπεια, η περιορισμένη ενημέρωση του χρήστη για τη διαχείριση των δεδομένων του δυσχεραίνει τη διαφάνεια αναφορικά με τον τρόπο συλλογής, επεξεργασίας και διαβίβασής τους.

Οι εν λόγω πρακτικές δύναται να προσβάλλουν το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 12 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου[14] και στο άρθρο 17 του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ).[15] Αναλυτικότερα, ανεξαρτήτως της δημόσιας πρόσβασης των δεδομένων ενός

[10] Divya Hariharan and Harsh Kumar Singh, "AI, Data Privacy, and the Right to Be Forgotten: Navigating Human Rights in the Age of Generative Technology," *Indian Journal of Integrated Research in Law*, 2147.
[11] Alabi Moses. "The Role of Big Data in AI: Data Collection, Preprocessing, and Model Training". 2025, 1.
[12]Divya Hariharan and Harsh Kumar Singh, "AI, Data Privacy, and the Right to Be Forgotten: Navigating Human Rights in the Age of Generative Technology," *Indian Journal of Integrated Research in Law*. 2143.
[13]Divya Hariharan and Harsh Kumar Singh, "AI, Data Privacy, and the Right to Be Forgotten: Navigating Human Rights in the Age of Generative Technology," *Indian Journal of Integrated Research in Law*. 2143.
[14] Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. 1948.
[15] International Covenant on Civil and Political Rights. 1966.

ατόμου, η συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία τους δίχως την ουσιαστική ενημέρωση του εκάστοτε υποκειμένου θέτει υπό αμφισβήτηση την απαγόρευση αυθαίρετων ή παράνομων επεμβάσεων στην ιδιωτική ζωή η οποία προασπίζεται από το Διεθνές Δίκαιο.

Μία περίπτωση απουσίας της συγκατάθεσης του υποκειμένου, και επομένως προσβολής στην ιδιωτική ζωή του, αποτελεί η υπόθεση της εταιρείας Clearview AI η οποία, δια της διαδικτυακής εξόρυξης (web scraping), είχε συλλέξει δισεκατομμύρια φωτογραφίες προσώπων από δημόσια διαθέσιμες διαδικτυακές πηγές δίχως τη γνώση ή τη συγκατάθεση τους. Επιπροσθέτως, στην περίπτωση που οι συγκεκριμένες φωτογραφίες διασταυρώνονταν με λοιπά δεδομένα προσβάσιμα μέσω διαδικτύου, θα διευκολυνόταν η ταυτοποίηση αυτών των ατόμων και η σύνθεση ολοκληρωμένων προφίλ χωρίς την επίγνωσή τους.[16] Αυτό προκάλεσε την αντίδραση πολλών κρατών. Ειδικότερα, το 2022, η Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων επέβαλε στην εταιρεία πρόστιμο ύψους 20 εκατομμυρίων ευρώ λόγω παραβίασης των άρθρων 5, 6, 9, 12, 14, 15 και 27 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR).[17] Παρομοίως, στο Η.Β. η Βρετανική Αρχή Προστασίας Δεδομένων *(Information Commissioner's Office / ICO)* επέβαλε τον Μάιο του 2022 ένα πρόστιμο 7,5 εκατομμυρίων λιρών[18]. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Clearview AI προσέφυγε στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο *(First-tier Tribunal / FTT)* το οποίο έκρινε πως η ICO δεν είχε την αρμοδιότητα έκδοσης αυτής της πράξης. Ύστερα η ICO προσέβαλε την απόφαση του FTT και προσέφυγε στο Ανώτερο Δικαστήριο *(Upper Tribunal / UT)* το οποίο, αποφάσισε πως η ICO είχε την αρμοδιότητα έκδοσης και παρέπεμψε την υπόθεση εκ νέου στο FTT *(ICO v Clearview AI Inc)*[19].

[16] Dul Camilla. "Facial Recognition Technology vs Privacy: The Case of Clearview AI" Queen Mary Law Journal. 2022, 1-2.
[17] Hellenic Data Protection Authority. Decision 35/2022,17
[18] "UK Upper Tribunal Hands Down Judgment on Clearview AI Inc," Information Commissioner's Office (ICO) https://ico.org.uk/about-the-ico/media-centre/news-and-blogs/2025/10/uk-upper-tribunal-hands-down-judgment-on-clearview-ai-inc/.
[19] The Information Commissioner's Office v Clearview AI Inc (Privacy International Intervening): [2025] UKUT 319 (AAC)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ελλιπούς διαφάνειας στο πλαίσιο της ΤΝ αποτελεί η υπόθεση *FNV v. The State of the Netherlands* (ή αλλιώς υπόθεση SyRI). Το System Risk Indication (SyRI) πρόκειται για έναν αλγόριθμο που δημιουργήθηκε για την ανίχνευση κινδύνου απάτης σε βάρος του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ολλανδία. Το συγκεκριμένο σύστημα εξέταζε διάφορους μη γνωστοποιημένους δείκτες όπως την εκπαίδευση και τον τόπο κατοικίας ατόμων και, στην περίπτωση που εντόπιζε αυξημένη πιθανότητα απάτης, δημιουργούσε προφίλ για τις υποπτευόμενες υποδέσεις που ύστερα θα εξέταζαν οι αρχές.[20] Στην συγκεκριμένη υπόθεση, το Πρωτοδικείο της Χάγης διαπίστωσε πως το συγκεκριμένο σύστημα παραβίαζε την αρχή της διαφάνειας και το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που προστατεύει το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής.[21]

Τέλος, τα συστήματα ΤΝ τίθενται ευάλωτα σε κατάχρηση καθώς οι προσωπικές πληροφορίες των χρηστών μπορούν να είναι προσβάσιμες από μη εξουσιοδοτημένους φορείς και να προωθηθούν σε τρίτους.[22] Μια διαρροή δεδομένων μέσω παραβίασης (*hacking*) ή πώλησης χωρίς την έγκριση των χρηστών μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρές συνέπειες όπως η κλοπή ταυτότητας.[23]

ΤΝ και Αρχή της Ισότητας.

[20] Rachovitsa Adamantia, Johann Niclas. "The Human Rights Implications of the Use of AI in the Digital Welfare State: Lessons Learned from the Dutch SyRI Case". Human Rights Law Review. Oxford. 2022. 3
[21] Rachovitsa Adamantia, Johann Niclas. "The Human Rights Implications of the Use of AI in the Digital Welfare State: Lessons Learned from the Dutch SyRI Case". Human Rights Law Review. Oxford. 2022. 7
[22] Ahmed, Muhammad. "Artificial Intelligence's Impact on Human Rights Privacy Solution Toward Protection Right to Privacy Under International Human Rights Legislations and Islamic Jurisprudence, Pakistan's Perspective". 2025
[23] Ahmed, Muhammad. "Artificial Intelligence's Impact on Human Rights Privacy Solution Toward Protection Right to Privacy Under International Human Rights Legislations and Islamic Jurisprudence, Pakistan's Perspective". 2025

Η αρχή της ισότητας προστατεύεται από διεθνείς συμβάσεις όπως τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (CEDAW)[24] και τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (ICERD)[25] ενώ παράλληλα διασφαλίζεται από ποικίλα άρθρα όπως το άρθρο 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ICESCR),[26] το άρθρο 26 του ΔΣΑΠΔ[27] καθώς και τα άρθρα 1, 2 και 7 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.[28]

Ένας σημαντικός παράγοντας για την παραβίαση της αρχής της μη διάκρισης συνιστά οι αλγοριθμικές διακρίσεις που δύναται να εμφανιστούν σε ποικίλα στάδια της διαδικασίας της μηχανικής μάθησης (*machine learning*) όπως την επισήμανση των δεδομένων εκπαίδευσης (*labelling*) και τη διαδικασία συλλογής τους για την τροφοδότηση του συστήματος.[29] Ο όρος «μηχανική μάθηση» αναφέρεται σε υποκατηγορία της ΤΝ όπου το σύστημα εκπαιδεύεται μέσω της αναγνώρισης στατιστικών συσχετισμών εντός του συνόλου δεδομένων που του παρέχεται, δίχως την ανάγκη εκ των προτέρων προγραμματισμού για κάθε επιμέρους ενέργεια.[30]

Ένα παράδειγμα συμβολής της ΤΝ στον περιορισμό της αρχής της ισότητας και μη διάκρισης καθίσταται το εργαλείο πρόσληψης της εταιρείας Amazon που δημιουργήθηκε με σκοπό τη διευκόλυνση της διαδικασίας πρόσληψης υπαλλήλων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το σύστημα παρατηρήθηκε πως έδειχνε μια προτίμηση υπέρ των ανδρών υποψηφίων η οποία προέκυψε εξαιτίας των

[24] Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. New York. 1979
[25] International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. 1965
[26] International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. 1966
[27] International Covenant on Civil and Political Rights. 1966
[28] Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. 1948
[29] Zuiderveen Frederik. "Discrimination, Artificial Intelligence, and Algorithmic decision-making". Directorate General of Democracy. 2018. 10-14
[30] Schwarts Reva, Vassilev Apostol et al. "Towards a Standard for Identifying and Managing Bias in Artificial Intelligence". National Institute of Standards and Technology. 2022. 3

δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπαίδευσή του τα οποία πρόκεινται για παλαιότερες προσλήψεις υπαλλήλων που ήταν κυρίως άντρες.[31]

Άλλο παράδειγμα συνιστά το εργαλείο COMPAS (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions) που δημιουργήθηκε με σκοπό την εκτίμηση πιθανότητας επανάληψης εγκλήματος. Το συγκεκριμένο σύστημα κατηγορήθηκε για διάκριση εις βάρος κατηγορουμένων λόγω χρώματος, η οποία προέκυψε από μεροληψία στα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπαίδευση του.[32] Ενδιαφέρουσα είναι επίσης η περίπτωση της αλγοριθμικής πρόβλεψης της βαθμολογίας των μαθητών στο Η.Β. το 2020 όπου αποδείχθηκε πως ο αλγόριθμος μείωνε τους βαθμούς μαθητών από σχολεία χαμηλότερου εισοδήματος συνιστώντας πως η ΤΝ δύναται να συμβάλλει και σε κοινωνικοοικονομικές διακρίσεις.[33]

ΤΝ και Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της ΤΝ, δύναται να επεκταθούν στην ίδια την ανθρώπινη αξιοπρέπεια η οποία συνιστά θεμέλιο λίθο του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως ανθρώπινη αξιοπρέπεια νοείται η εγγενής και απαραβίαστη αξία κάθε ανθρώπου και ο σεβασμός που του αποδίδεται ο οποίος απορρέει από την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη.[34] Η προστασία της εδραιώνεται μέσω νομικών κειμένων όπως την Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

[31] Rout Kumar Bidhan. "Artificial Intelligence in Recruitment: A Critical Study of Amazon's AI Hiring Tool". International Journal of Innovative Research in Technology. 2025. 3179
[32] Kienzle Sarah, Velarde Gissel, Gannon Brian. "AI and prediction of criminal justice risk: revisiting the COMPAS dataset, experiments, and the problem of algorithmic bias and fairness". Springer. 2026. 264
[33] "Algorithmic Bias Explained: How Automated Decision-Making Becomes Automated Discrimination". The Greenlining Institute, 17.
[34] "Human Dignity - Definition and Explanation." 2025. *The Oxford Review - OR Briefings*. https://oxford-review.com/the-oxford-review-dei-diversity-equity-and-inclusion-dictionary/human-dignity-definition-and-explanation/.

Συγκεκριμένα, η μετατροπή της ανθρώπινης ύπαρξης σε ποσοτικοποιήσιμα δεδομένα (*datafication*) και η εμπορευματοποίησή τους δίγουν ιδιαίτερα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.[35] Η πρακτική αυτή συνεπάγεται την αντικειμενικοποίηση του ατόμου, καθώς υποβαθμίζεται σε αντικείμενο αλγοριθμικής ανάλυσης, δηλαδή κατηγοριοποιείται ως ένα σύνολο δεδομένων και συμπεριφορικών μοτίβων. Η αναγωγή της ανθρώπινης συμπεριφοράς και δραστηριότητας σε ποσοτικοποιήσιμα δεδομένα επιφέρει επίσης την αποπροσωποποίηση του ανθρώπου. Κατά συνέπεια, το *datafication* ενδέχεται να προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, αφού αποδυναμώνει την αντιμετώπισή του ως αυτόνομου φορέα δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα συνιστά η περίπτωση της Yahoo Japan, που το 2019 ανακοίνωσε τη δημιουργία ενός συστήματος ΤΝ για την αξιολόγηση (*scoring*) των χρηστών μέσω της επεξεργασίας των προσωπικών τους δεδομένων και πληροφορίες σχετιζόμενες με τη διαδικτυακή τους συμπεριφορά, προβλέποντας τη διαβίβαση των πληροφοριών αυτών σε διάφορες εταιρείες (το οποίο όμως εγχείρημα ματαιώθηκε έπειτα από έντονες αντιδράσεις).[36]

Άλλος ένας τρόπος προσβολής της ανθρώπινης αξιοπρέπειας δια της κατάχρησης της ΤΝ είναι μέσω παραγωγής ψευδούς περιεχομένου (*deepfake).* Το *deepfake* υλικό συνιστά τεχνητά παραγόμενη εικόνα ή υλικό οπτικοακουστικού περιεχομένου δια της χρήσης ενός εξειδικευμένου είδους μηχανικής μάθησης που αποκαλείται «βαθιά μάθηση» *(deep learning).*[37] Η βαθιά μάθηση βασίζεται στη δομή του ανθρώπινου εγκεφάλου όπου αξιοποιείται ένα σύνολο πολυεπίπεδων «νευρωνικών δικτύων» για την επεξεργασία των εισερχόμενων δεδομένων με αποτέλεσμα την παραγωγή αποτελέσματος υψηλότερης ακρίβειας.[38] Το ψευδές περιεχόμενο δύναται να δημιουργηθεί

[35] Hingh, Anne E. de, and Arno R. Lodder. "The Role of Human Dignity in Processing (Health) Data Building on the Organ Trade Prohibition." *EU Internet Law in the Digital Era*. 2019, 262.
[36] Miyashita, Hiroshi. "Human-centric data protection laws and policies: A lesson from Japan". Elsevier. 2020, 3.
[37] University of Virginia. 2023. "What the Heck Is a Deepfake? | Information Security at UVA, U.Va.." *Security.Virginia.Edu*. University of Virginia. https://security.virginia.edu/deepfakes.
[38] Holdsworth, Jim, and Mark Scapicchio. 2024. "What Is Deep Learning?." *IBM*. https://www.ibm.com/think/topics/deep-learning.

εξ ολοκλήρου ή μέσω της τροποποίησης προϋπάρχοντος υλικού.[39]

Επομένως, χρησιμοποιώντας μια φωτογραφία ή βίντεο ενός ατόμου, μέσω της κακόβουλης χρήσης ενός συστήματος ΤΝ κάποιος θα μπορούσε να πλαστογραφήσει μια νέα φωτογραφία ή ακόμη και ακουστικό περιεχόμενο (π.χ. μια ομιλία) δίχως τη συγκατάθεση του ατόμου αυτού. Η ενέργεια αυτή συνδέεται άμεσα με την υπονόμευση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας καθότι αντικειμενοποιεί τον άνθρωπο και τον εργαλειοποιεί για την είσπραξη κέρδους μέσω της εμπορευματοποίησης των *deepfake*. Πέρα από αυτό, η παραγωγή *deepfake* δύναται να χρησιμοποιηθεί με σκοπό τον εξευτελισμό ενός ατόμου παραβιάζοντας έτσι το άρθρο 5 της Οικουμενικής Διακήρυξης το οποίο εγγυάται την απαγόρευση βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης.[40] Ένα παράδειγμα αυτής της περίπτωσης αποτελούν τα πορνογραφικά *deepfake* τα οποία αποτελούν το 90% των *deepfake* στο διαδίκτυο όπου η πλειονότητα των θυμάτων τους είναι κυρίως γυναίκες.[41]

ΤΝ και Ελευθερία Έκφρασης.

Η ελευθερία έκφρασης αποτελεί ένα ακόμη δικαίωμα κρίσιμης σημασίας που δύναται να παραβιαστεί μέσω της χρήσης της ΤΝ. Προστατεύεται από το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ καθώς και από το άρθρο 19 του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων[42].

Ένας τρόπος που η ΤΝ συμβάλλει στον περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης συνιστά η χρήση της για μαζική επιτήρηση. Πολλοί διατηρούν θετική στάση απέναντι στην επιτήρηση μέσω ΤΝ, υποστηρίζοντας πως θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη για την πρόβλεψη πιθανών απειλών και

[39] Swatton, Phil, and Margaux Leblanc. 2024. "What Are Deepfakes and How Can We Detect Them?." *The Alan Turing Institute*. https://www.turing.ac.uk/blog/what-are-deepfakes-and-how-can-we-detect-them.
[40] Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. 1948
[41] Zamfir Ionel, Murphy Colin. "Cyberviolence against women in the EU". European Parliamentary Research Service. 2024. 4
[42] International Covenant on Civil and Political Rights, 1966.

την ειδοποίηση αρχών ή και για την ταυτοποίηση θυμάτων διαδικτυακής κακομεταχείρισης.[43]

Εντούτοις, δεν αποκλείεται και η κατάχρηση της. Σύμφωνα με την ανάλυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «ΤΝ και ανθρώπινα δικαιώματα: Χρησιμοποιώντας την ΤΝ ως όπλο καταπίεσης και οι επιπτώσεις της στα ανθρώπινα δικαιώματα» (2024), κράτη όπως το Ιράν χρησιμοποιούν τεχνολογία ΤΝ για επιτήρηση, όπως κάμερες με ικανότητα αναγνώρισης προσώπου, η οποία συλλέγει δεδομένα αναλύοντας συμπεριφορές όπως η κοινοποίηση περιεχομένου και ύστερα δημιουργεί ψηφιακά προφίλ.[44]

Η παραπάνω ενέργεια, δεν επηρεάζει μόνο την ιδιωτική ζωή, αλλά συμβάλλει εξίσου στην προσβολή της ελευθερίας της έκφρασης καθότι μπορεί να οδηγήσει σε ενέργεια αυτολογοκρισίας *(self-censorship)* ή σε άλλου είδους αποτρεπτικής επίδρασης *(chilling effect)* ως προς την άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης καθότι το εκάστοτε υποκείμενο βιώνει ένα αίσθημα έκθεσης και δυσφορίας.[45] Μια χαρακτηριστική υπόθεση καθίσταται η Γκλουκίν κατά Ρωσίας *(Glukhin v. Russia).* Τον Αύγουστο του 2019, ο Νικολάι Γκλουκίν πραγματοποίησε μια μοναχική διαμαρτυρία *(solo protest)* στο μετρό της Μόσχας κρατώντας ένα χάρτινο ομοίωμα του φυλακισμένου πολιτικού ακτιβιστή Κονσταντίν Κότοφ. Λίγες μέρες αργότερα, ο Γκλουκίν συνελήφθη από τις αρχές οι οποίες τον εντόπισαν μέσω φωτογραφικού υλικού στο Telegram και μέσω υλικού από κάμερες αναγνώρισης προσώπου στο μετρό της Μόσχας και καταδικάστηκε σε πρόστιμο 20.000 ρουβλιών. Η υπόθεση αυτή προχώρησε στο ΕΔΔΑ όπου το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η Ρωσία παραβίασε το ά. 8 και ά. 10 της ΕΣΔΑ.[46]

---

[43] Dauvergne Peter. "Facial recognition technology for policing and surveillance in the Global South: a call for bans". Third World Quarterly. 2022. 2327.
[44] Unver Akin H. "Artificial Intelligence (AI) and human rights: Using AI as a weapon of repression and its impact on human rights". 2024, 33.
[45] Festic Noemi, Latzer Michael, Buchi Moritz, Odermatt Céline. "Dataveillance inhibits legitimate communication: causal evidence for chilling effects". Journal of Communication. International Communication Association. Oxford 2026, 279.
[46] ECHR. 2005. "HUDOC - European Court of Human Rights." *Coe.Int.*

Ένας επιπλέον τρόπος με τον οποίο η ΤΝ οδηγεί στον περιορισμό της έκφρασης θα μπορούσε να αποτελέσει το φαινόμενο των θαλάμων αντήχησης *(echo chambers)* και επιστημικών φουσκών *(epistemic bubbles).* Η πρώτη έννοια απευθύνεται στο φαινόμενο όπου «οι ιδέες κυκλοφορούν εντός κλειστού συστήματος, ενώ οι χρήστες επιζητούν αποκλειστικά πηγές πληροφόρησης που επιβεβαιώνουν ή ενισχύουν τις υφιστάμενες αξίες τους».[47] Η διαφορά των δύο εννοιών βρίσκεται στο ότι ενώ στην πρώτη οι θεωρίες που αντιτίθενται στις κυρίαρχες θεωρίες αποκλείονται συνειδητά από την κοινότητα του συστήματος, στη δεύτερη μπορεί να παραληφθούν «κατά λάθος». Δηλαδή, πρόκειται για την συνήθειά μας να αναζητούμε ιδεολογίες που αντιστοιχούν στις δικές μας με αποτέλεσμα να μην ερχόμαστε απέναντι σε μη συμβατές με τις δικές μας ιδεολογίες.[48] Η ύπαρξη θαλάμων αντήχησης και επιστημικών φούσκων δύναται να ενισχυθεί, πέρα από μέσω επιλεκτικής έκθεσης, μέσω επίσης των φούσκων φιλτραρίσματος *(filter bubble).*[49] Ο όρος απευθύνεται στην αλγοριθμική τεχνολογία η οποία «φιλτράρει» το περιεχόμενο που προβάλλεται στους χρήστες στο διαδίκτυο.[50] Ένα είδος θαλάμου αντήχησης θα μπορούσε να θεωρηθεί οι εθνικιστικές κοινότητες στο διαδίκτυο.

Οι θάλαμοι αντήχησης και οι επιστημονικές φούσκες, που ενισχύονται μέσω αλγοριθμικών μηχανισμών ΤΝ, δύναται να αποδυναμώσουν την ελευθερία της έκφρασης μέσω του περιορισμού του πλουραλισμού της πληροφόρησης, την ενίσχυση της πόλωσης (αποθαρρύνοντας την έκφραση αντίθετων απόψεων) και επηρεάζοντας τη διαδικασία ελεύθερου σχηματισμού ιδεολογιών. Παρόμοια αποτελέσματα γίνεται επίσης να επιτευχθούν δια της χρήσης *AI bot* και *troll.* Το πρώτο αφορά «προγράμματα ΤΝ που εκτελούν αυτοματοποιημένες λειτουργίες στο διαδίκτυο» ενώ το

[47] Hague Rod, Harrop Martin, McCormick. "Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση". 3η έκδοση. ΚΡΙΤΙΚΗ. 2020, 411.
[48] Nguyen Thi C. "Echo Chambers and Epistemic Bubbles". Episteme. 2018, 2.
[49] Ruiz Diaz Carlos. "Echo chamber dynamics on social media". SageJournals. 2026
[50] Nguyen Thi C. "Echo Chambers and Epistemic Bubbles". Episteme. 2018, 7.

δεύτερο πρόκειται για πραγματικούς χρήστες στο διαδίκτυο.[51] Για παράδειγμα, επανειλημμένα σχόλια από *bot* σε συνδυασμό με τακτική παραγωγή υλικού στα μέσα μαζικής επικοινωνίας από *troll* που υποστηρίζουν με συγκεκριμένη στάση θα μπορούσε να ενισχύσει την πόλωση και επομένως τον δισταγμό του εκάστοτε χρήστη να εκφράσει ελεύθερα την αντίθετη άποψή του.

Ένας ακόμη τρόπος υπονόμευσης της ελευθερίας έκφρασης είναι μέσω της αλγοριθμικής λογοκρισίας η οποία γίνεται αντιληπτή και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η αλγοριθμική λογοκρισία συνίσταται στον αυτοματοποιημένο περιορισμό προβολής ψηφιακού περιεχομένου μέσω αλγοριθμικών συστημάτων. Οι εφαρμογές μαζικής επικοινωνίας, παρόλο που δημιουργήθηκαν για να αποτελέσουν μέσα έκφρασης, δύναται να χρησιμοποιηθούν από χρήστες για να προωθούν αρνητικά μηνύματα δια της χρήσης, για παράδειγμα, προσβλητικής γλώσσας. Για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούνται εργαλεία ΤΝ για αυτοματοποιημένη ανίχνευση, π.χ. συγκεκριμένων λέξεων, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ταχύτερη μείωση προσβλητικού περιεχομένου. Καθότι τα συστήματα αυτά βασίζονται κατεξοχήν σε τεχνικές μηχανικής μάθησης (*machine learning*) και βαθιάς μάθησης (*deep learning*),[52] η ακρίβειά τους βασίζεται στα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην εκπαίδευσή τους. Μία αρνητική επίπτωση της χρήσης μοντέλων ΤΝ για την ανίχνευση αναρτήσεων προσβλητικού περιεχομένου είναι ότι ορισμένες φορές το εργαλείο ΤΝ χαρακτηρίζει ως προσβλητικό ή ακατάλληλο το περιεχόμενο δημοσιεύσεων που απλώς εμπεριείχαν λέξεις οι οποίες βρίσκονταν στα δεδομένα που είχαν χαρακτηριστεί ως προσβλητικό περιεχόμενο στο σύστημα στο στάδιο της εκπαίδευσής του. Ειδικότερα, ορισμένες αναρτήσεις χρηστών δημοσιογραφικού περιεχομένου ενδέχεται να χαρακτηρισθούν ως προσβλητικό περιεχόμενο επειδή χρησιμοποιούν λέξεις όπως «σκοτώνω». Λόγω αυτού, μερικοί χρήστες μπορεί να οδηγηθούν σε ενέργειες αυτό-λογοκρισίας, να προσαρμόσουν τον τρόπο

[51] 2023. *Msu.Edu.* https://tech.msu.edu/news/2022/10/bots-and-trolls/.
[52] Kaur Simrat, Singh Sarbjeet, Kaushal Sakshi. "Deep learning-based approaches for abusive content detection and classification for multi-class online user-generated data". International Journal of Cognitive Computing in Engineering. 2024, 105.

έκφρασής τους ή ακόμα να χρησιμοποιήσουν το γλωσσικό φαινόμενο «αλγο-ομιλία» *(algospeak)* που πρόκειται για κωδικοποιημένη ορολογία με στόχο την παράκαμψη της αλγοριθμικής ανίχνευσης. Για παράδειγμα, αντί για το ρήμα *«kill»* (σκοτώνω) ορισμένοι χρήστες καταφεύγουν στη χρήση του όρου *«unalive»* (που θα μπορούσε να μεταφραστεί πρόχειρα ως «από-ζωντανεύω» ή «ξε-ζωντανεύω»).

Σύγκριση Κανονιστικών Ρυθμιστικών Προσεγγίσεων: ΕΕ – ΗΠΑ – Κίνα.

Ο ηγετικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κανονιστική διακυβέρνηση της ΤΝ αναδεικνύεται στην θέσπιση της Πράξης για την ΤΝ (AI Act) το 2024, που αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της ΤΝ, αποσκοπώντας την αντιμετώπιση των κινδύνων που εγείρει η τεχνολογία αυτή και ενισχύοντας τον ρόλο της Ε.Ε. ως βασικού διαμορφωτή της κανονιστικής ρύθμισης της ΤΝ στη διεθνή κοινότητα.[53] Η Πράξη για την ΤΝ έχει τον ρόλο εργαλείου για την εναρμόνιση της εσωτερικής αγοράς, στον τομέα της ΤΝ, καθώς για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δημόσιου συμφέροντος.[54] Αξίζει να αναφερθεί βέβαια πως εξαίρεση της κανονιστικής αυτής ρύθμισης αποτελούν τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στον στρατιωτικό, αμυντικό ή ερευνητικό τομέα.[55] Ο συγκεκριμένος κανονισμός βασίζεται περισσότερο σε μια προσέγγιση βάσει του κινδύνου που επιφέρει ένα σύστημα ΤΝ, έχοντας ορίσει τέσσερις κατηγορίες: 1) ελάχιστος/μηδαμινός κίνδυνος, 2) περιορισμένος κίνδυνος, 3) υψηλός και 4) απαράδεκτος όπου τα συστήματα που κατατάσσονται στη συγκεκριμένη κατηγορία απαγορεύεται να χρησιμοποιηθούν εντός της Ε.Ε.[56] Η Πράξη για την ΤΝ εμπεριέχει πληθώρα διατάξεων

[53] European Commission. 2025. "AI Act." *European Commission*. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai.
[54] Gornet Mélanie, Maxwell Winston. "The European approach to regulating AI through technical standards". HAL open science. 2024, 2.
[55] "Rules for Trustworthy Artificial Intelligence in the EU | EUR-Lex." 2025. *Europa.Eu*. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/rules-for-trustworthy-artificial-intelligence-in-the-eu.html.
[56] "Artificial Intelligence Act." 2020. *Consilium*. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/artificial-intelligence-act/.

που προστατεύει τα δικαιώματα που αναλύθηκαν παραπάνω. Το άρθρο 13, για παράδειγμα, αφορά την διαφάνεια των συστημάτων υψηλού ρίσκου, το άρθρο 5 παράγραφος 1 εδάφια e και g σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικότητας ενώ το άρθρο 5(1)(c) και το άρθρο 10(2)(f) προστατεύουν τα άτομα από διακρίσεις. Το τελευταίο άρθρο μάλιστα παραπέμπει στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (GDPR) που υιοθετήθηκε το 2016,[57] ο οποίος επίσης θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την προστασία του ατόμου από τυχόν παραβιάσεις της ιδιωτικότητάς του από την ΤΝ παρόλο που δεν αποτελούσε αυτό αποκλειστικά τον αρχικό σκοπό του. Αξίζει να αναφερθεί επιπλέον και ο κώδικας ορθής πρακτικής για την ΤΝ γενικής χρήσης ο οποίος αποτελεί ένα εργαλείο εθελοντικής χρήσεως για να βοηθήσει βιομηχανίες «να συμμορφώνονται με τις νομικές υποχρεώσεις της πράξης για την ΤΝ σχετικά με την ασφάλεια, τη διαφάνεια και τα πνευματικά δικαιώματα των μοντέλων ΤΝ γενικού σκοπού».[58]

Σε αντιδιαστολή ως προς την κανονιστική προσέγγιση της Ε.Ε. με βάση το επίπεδο κινδύνου του εκάστοτε συστήματος ΤΝ *(risk-based approach),* οι Η.Π.Α. επικεντρώνονται κυρίως στην προώθηση της καινοτομίας και στην ανταγωνιστικότητα της αγοράς.[59] Η προσέγγιση αυτή φαίνεται να αντανακλάται στη δομή του αμερικανικού νομοθετικού πλαισίου. Η κανονιστική ρύθμιση στις Η.Π.Α. θα χαρακτηριζόταν ως πιο σταδιακή και αποκεντρωμένη καθώς διάφορες πολιτείες έχουν υιοθετήσει τους δικούς τους νόμους για την ρύθμιση της ΤΝ.[60] Για παράδειγμα, στην Πολιτεία Ιλινόι έχει θεσπιστεί ο Νόμος περί Βιντεοσκοπημένων Συνεντεύξεων με ΤΝ (AI Video Interview Act) το 2019 με βασικό στόχο την καθιέρωση ενός ρυθμιστικού πλαισίου που εγγυάται την εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας, την ενημερωμένη συναίνεση των υποψηφίων και την προστασία

[57] European Union. 2016. "Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council." *Europa.Eu.* https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng.
[58] "The General-Purpose AI Code of Practice." 2025. *Shaping Europe's Digital Future*. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai.
[59] Deshpande Advait. "AI regulation and policy pathways in China, European Union, and the USA". ECONSTOR. 2025, 40.
[60] Tovar Cardozo Ginna. "Approach to global regulations around AI". Dialnet. 2023. 4

των προσωπικών τους δεδομένων κατά τη χρήση των συστημάτων ΤΝ στη διαδικασία επιλογής προσωπικού.[61] Στην Πολιτεία της Καλιφόρνιας θεσπίστηκε το 2018 ο Νόμος της Καλιφόρνιας για την Ιδιωτικότητα του Καταναλωτή (California Consumer Privacy Act - CCPA) που ενισχύει τη δυνατότητα των καταναλωτών να ασκούν αυξημένο έλεγχο επί της διαχείρισης των προσωπικών τους δεδομένων που συλλέγονται από επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, διαθέτουν το δικαίωμα επίγνωσης του είδους προσωπικών πληροφοριών που συλλέγει η εκάστοτε επιχείρηση και τον τρόπο χρήσης τους, το δικαίωμα διαγραφής των συλλεγμένων δεδομένων καθώς και το δικαίωμα περιορισμού της χρήσης και της κοινοποίησής τους.[62] Η εν λόγω νομοθεσία δύναται να αποκτήσει αρκετή σημασία όσον αφορά την αυξανόμενη χρήση συστημάτων ΤΝ από τις επιχειρήσεις για τη συλλογή και διαχείριση προσωπικών δεδομένων των καταναλωτών. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί και ο ομοσπονδιακός νόμος «ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ» (TAKE IT DOWN Act) που υιοθετήθηκε το 2025 και απαγορεύει τη διαδικτυακή διάδοση οπτικού υλικού προσωπικού χαρακτήρα δίχως τη συναίνεση του εικονιζόμενου προσώπου είτε πρόκειται για αυθεντικό είτε αποτελεί προϊόν τεχνητά παραγόμενο μέσω τεχνολογικών συστημάτων.[63] Η αποκεντρωμένη μορφή της προσέγγισης των Η.Π.Α. δύναται να συμβάλλει στην κρατική οικονομική ενίσχυση διότι ο ρυθμιστικός πλουραλισμός ευνοεί την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών ΤΝ σε Πολιτείες με ευνοϊκές νομοθεσίες ως προς την πειραματική εφαρμογή τους και την τεχνολογική πρόοδο. Παράλληλα, το σύστημα αυτό παρέχει τη δυνατότητα θέσπισης νομοθεσιών προσαρμοσμένων στις ανάγκες της εκάστοτε Πολιτείας. Ένα ακόμα πλεονέκτημα της αποκεντρωμένης προσέγγισης συνιστά η λειτουργία της ως πεδίο αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των διακριτών νομοθετικών μοντέλων, συνεισφέροντας στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων τρόπων ρύθμισης της ΤΝ.

---

[61] Regulations.ai. 2026. "Illinois Artificial Intelligence Video Interview Act." Regulations.Ai. January 6, 2026. https://regulations.ai/regulations/RAI-US-IL-IAIVIXX-2019.

[62] State of California Department of Justice. 2024. "California Consumer Privacy Act (CCPA)." *State of California - Department of Justice - Office of the Attorney General*. https://oag.ca.gov/privacy/ccpa.

[63] "S.146 - 119Th Congress (2025-2026): TAKE IT DOWN Act." 2025. *Congress.Gov*. https://www.congress.gov/bill/119th-congress/senate-bill/146.

Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, παρατηρείται στις ΗΠΑ μια προσπάθεια διαμόρφωσης μιας πιο ενιαίας κρατικής πολιτικής η οποία αντανακλάται στην απόπειρα εισαγωγής δεκαετούς αναστολής της θέσπισης πολιτειακών νομοθετικών ρυθμίσεων για ΤΝ μέσω του "Μεγάλου Όμορφου Νομοσχεδίου" (One Big Beautiful Bill Act). Η συγκεκριμένη διάταξη όμως απορρίφθηκε έπειτα από ψηφοφορία στη Γερουσία, που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2025, με αποτέλεσμα να αφαιρεθεί από το συγκεκριμένο νομοσχέδιο[64]. Η επιδίωξη καθορισμού μιας συνεκτικότερης εθνικής πολιτικής στον τομέα της ΤΝ, αναδεικνύεται επίσης και στο Σχέδιο Δράσης της Αμερικής για την ΤΝ (America's AI Action Plan) το 2025, μέσω του οποίου προωθούνται «τρεις πυλώνες»: 1) η επιτάχυνση της καινοτομίας, 2) η ανάπτυξη υποδομών που σχετίζονται με την ΤΝ και 3) η καθιέρωση των ΗΠΑ ως παγκόσμιο ηγέτη της διεθνούς διπλωματίας και ασφάλειας στον τομέα της ΤΝ.[65] Σε αντίστοιχο πλαίσιο, το Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής για την ΤΝ (National Policy Framework for Artificial Intelligence), το 2026, διατυπώνει νομοθετικές προτάσεις προς το Κογκρέσο οι οποίες, εφόσον υιοθετηθούν, θα συμβάλουν στη χάραξη μιας πιο ομοιόμορφης ρυθμιστικής προσέγγισης εντός της επικράτειας[66]. Η ανάπτυξη υποδομών, σχετικών με την ΤΝ, που αναφέρεται στο America's AI Action Plan ενισχύεται περαιτέρω μέσω του εκτελεστικού διατάγματος 14318 (2025), που υπέγραψε ο Πρόεδρος Ντόναλτ Τραμπ, το οποίο αφορά την «επιτάχυνση των ομοσπονδιακών αδειοδοτήσεων για υποδομές κέντρων δεδομένων *(data centres)*».[67]

Εντούτοις, η προώθηση της ανάπτυξης των κέντρων δεδομένων συνιστά ζήτημα πολιτικής αντιπαράθεσης. Ειδικότερα, το 2026 κατατέθηκαν τα νομοσχέδια 9442 και 4214 τα οποία προβλέπουν την αναστολή κατασκευής κέντρων δεδομένων έως ότου θεσπιστεί νομοθεσία περί της

[64] Tambudzai Gundani. "AI Regulation and Federalism: What the Moratorium (That Wasn't) Debate Revealed". Regulatory Studies Center. The George Washington University. 2025, 1.
[65] America's AI Action Plan. 2025
[66] National Policy Framework for Artificial Intelligence. The White House. 2026
[67] Accelerating Federal Permitting of Data Center Infrastructure. Executive Orders. *Whitehouse.gov* 2025

ρύθμισης των σχετικών υποδομών και της ΤΝ.[68] Αντίστοιχα, το ψήφισμα H. Res. 1471 της Βουλής των Αντιπροσώπων, που έλαβε χώρα το 2026, φέρνει στο προσκήνιο την αναγκαιότητα τήρησης διαφάνειας και τοπικής αυτονομίας σε κάθε κοινότητα που επηρεάζεται από την κατασκευή κέντρων δεδομένων.[69]

Στην περίπτωση της Κίνας, η ρυθμιστική της προσέγγιση φαίνεται να κυμαίνεται ανάμεσα στην προσέγγιση συγκεντρωτικού χαρακτήρα της Ε.Ε. και της πιο αποκεντρωμένης προσέγγισης των Η.Π.Α. δίνοντας παράλληλα έμφαση στην κρατική ασφάλεια, στην διατήρηση της κοινωνικής αρμονίας και σταθερότητας και στην προστασία του ανθρώπου καθώς και στην προώθηση της καινοτομίας και της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της τομεακής κανονιστικής προσέγγισης *(sector-specific)* που παρατηρείται στις Η.Π.Α.[70] Αυτό σημαίνει πως, σε αντίθεση με την οριζόντια προσέγγιση της Ε.Ε., η Κίνα επικεντρώνεται κυρίως στη θέσπιση ξεχωριστών νόμων για συγκεκριμένους τομείς. Ένα παράδειγμα νομοθεσίας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί οι Διατάξεις για τη Διοίκηση των Διαδικτυακών Υπηρεσιών Πληροφοριών Συνθετικού Περιεχομένου Βαθιάς Μάθησης που αποσκοπούν την ενίσχυση της διαχείρισης των διαδικτυακών υπηρεσιών πληροφοριών που *βασίζονται σε τεχνολογίες deep synthesis*, την προώθηση των Θεμελιωδών Σοσιαλιστικών Αξιών, την διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και του δημόσιου κοινωνικού συμφέροντος, καθώς και την προστασία των νόμιμων δικαιωμάτων και συμφερόντων των πολιτών, των νομικών προσώπων και άλλων οργανισμών (άρθρο 1).[71] Ένας άλλος τομέας ρύθμισης είναι τα αλγοριθμικά συστήματα

[68] 119th Congress (2025-2026). H.R.9442 – Artificial Intelligence Data Center Moratorium Act και S.4214 – Artificial Intelligence Data Center Moratorium Act. Congress.Gov.
[69] 119th Congress (2026). H.RES.1471. "Expressing the Sense of the House of Representatives that Every American and Community Impacted by the Construction or Operation of an Artificial Intelligence Data Center Should Have the Right to Transparency and Local Autonomy".
[70] Chun Jon, de Witt Schroeder Christian, Elkins Katherine. "Comparative Global AI Regulation: Policy Perspectives from the EU, China and the US". 2024." 9.
[71] Translate, China Law. 2022. "Provisions on the Administration of Deep Synthesis Internet Information Services." *China Law Translate*. https://www.chinalawtranslate.com/en/deep-synthesis/.

συστάσεων για τον οποίο θεσπίστηκε η νομοθεσία των διατάξεων για τη Διαχείριση των Αλγοριθμικών Συστάσεων στις Διαδικτυακές Υπηρεσίες Πληροφοριών με στόχο τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων αλγοριθμικών συστάσεων στις διαδικτυακές υπηρεσίες πληροφοριών, την προώθηση των Θεμελιωδών Σοσιαλιστικών Αξιών, τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και του δημόσιου κοινωνικού συμφέροντος, την προστασία νόμιμων δικαιωμάτων και συμφερόντων των πολιτών, των νομικών προσώπων και άλλων οργανισμών, καθώς και την προώθηση της υγιούς και ομαλής ανάπτυξης των διαδικτυακών υπηρεσιών πληροφοριών (άρδρο 1).[72] Όσον αφορά το πεδίο της καινοτομίας, η κινεζική προσέγγιση χαρακτηρίζεται από την ενεργό κρατική προώθηση της ανάπτυξης της ΤΝ υποστηρίζοντας, για παράδειγμα, πόλεις όπως το Πεκίνο και τη Σαγκάη ως πεδία τεχνολογικής επίδειξης και κοινωνικοπολιτικού πειραματισμού καθώς και χαρακτηρίζοντας τις εταιρείες Baidu, Alibaba και Tencent ως «εθνικούς πρωταθλητές στην ΤΝ» προωθώντας έτσι έναν στρατηγικό προσανατολισμό της καινοτομίας και ανάπτυξης της ΤΝ. Ειδικότερα, η κάθε εταιρεία είναι ανατεθειμένη την ανάπτυξη συγκεκριμένου τομέα ΤΝ (πχ. η Baidu καθίσταται υπεύθυνη για την ανάπτυξη τεχνολογιών αυτόνομης οδήγησης) και, χάρη στον τίτλο του εθνικού πρωταθλητή, τούς παρέχεται ευκολότερα χρηματοδότηση εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ταχύτερη εξέλιξη τεχνολογιών ΤΝ.[73]

Οι Δυνητικές Δυσμενείς Συνέπειες της Κανονιστικής Ρύθμισης της ΤΝ

Μία από τις προκλήσεις της κανονιστικής ρύθμισης της ΤΝ συνιστά ο κίνδυνος δημιουργίας μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών συνθηκών, καθώς οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις διαθέτουν συχνά αυξημένη ικανότητα άσκησης επιρροής στη διαδικασία διαμόρφωσης του κανονιστικού πλαισίου. Οι επιχειρήσεις αξιοποιούν ποικίλες πρακτικές με σκοπό την επιρροή τους στη διαμόρφωση της κανονιστικής πολιτικής,

[72] Translate, China Law. 2022. "Provisions on the Management of Algorithmic Recommendations in Internet Information Services." China Law Translate. https://www.chinalawtranslate.com/en/algorithms/.
[73] Deshpande Advait. "AI regulation and policy pathways in China, European Union, and the USA". ECONSTOR. 2025, 6

λόγου χάρη μέσω άσκησης πίεσης *(lobbying)* προς τους φορείς λήψης αποφάσεων, χρηματοδότησης και διαμόρφωσης της κοινής γνώμης δια των μέσων ενημέρωσης.[74] Η ευνοϊκότερη νομοθεσία ωστόσο δεν συνεπάγεται την ίση αποκόμιση οφέλους και από τις εταιρείες με μικρότερη επιρροή. Παραδείγματος χάρη, εάν η νέα νομοθεσία περιλαμβάνει ως προϋπόθεση μια εκτεταμένη τεχνική τεκμηρίωση για κάθε σύστημα ΤΝ που παράγει, θα είναι ευκολότερο να συμμορφωθεί μια μεγαλύτερη εταιρεία που ενδεχομένως διαθέτει εξειδικευμένα τεχνικά και νομικά τμήματα σε σχέση με μια μικρότερη επιχείρηση *start-up* που πιθανότατα θα χρειαστεί να αφιερώσει περισσότερο χρόνο για την εύρεση ειδικευόμενου προσωπικού και την κατανομή των απαραίτητων πόρων για την πληρωμή του. Επίσης, στην περίπτωση χρηματικής ποινής για μια παράβαση, μια μεγαλύτερη εταιρεία κατά πάσα πιθανότητα διαθέτει μεγαλύτερα κεφάλαια από μια μικρότερη για να την πληρώσει. Επομένως, λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω παραδείγματα, μια μικρότερη ή νεοφυής επιχείρηση πιθανότατα θα ερχόταν αντιμέτωπη με δυσανάλογες επιβαρύνσεις στη ρυθμιστική συμμόρφωση σε αντίθεση με μια μεγαλύτερη. Συγκεκριμένα, η ανάγκη πρόσληψης ειδικού προσωπικού για τη διαμόρφωση εξειδικευμένων τμημάτων για τη διευκόλυνση συμμόρφωσης στους νόμους σε συνδυασμό με τον φόβο χρηματικής ποινής για τυχόν παραβίασή τους, επιβαρύνει ιδιαίτερα τις μικρότερες επιχειρήσεις οικονομικά καθώς και ενδέχεται να επιβραδυνθεί η διαδικασία δημιουργίας ενός νέου προϊόντος ΤΝ, καταλήγοντας έτσι στην ανάπτυξη ενός δυσανάλογου ανταγωνισμού με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Αυτή η τεχνική και κεφαλαιακή απόσταση μεταξύ των μεγαλύτερων και μικρότερων επιχειρήσεων συμβάλλει στο πλεονέκτημα των πρώτων στην καινοτομία, στην εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και ως αποτέλεσμα στην αύξηση της ζήτησης των προϊόντων τους σε σχέση με αυτά των μικρότερων επιχειρήσεων με δυνητική επίπτωση τον περιορισμό των δεύτερων στην αγορά.

[74] Abeba Birhane, Riccardo Angius, William Agnew, Harshvardhan J Pandit, Bhaskar Mitra, Roel Dobbe, and Zeerak Talat. 2026. "Big AI's Regulatory Capture: Mapping Industry Interference and Government Complicity."*2026*, 6.

Επίσης, μία ακόμη δυνητική αρνητική επίπτωση της ρύθμισης της ΤΝ είναι η μετακίνηση των εταιρειών σε κράτη με πιο μετριοπαθή κανονιστική ρύθμιση. Ωστόσο πρέπει να υπογραμμιστεί πως, μέσω αυτής της ενέργειας, ορισμένα κράτη και κοινωνικές ομάδες κινδυνεύουν να χρησιμοποιηθούν ως περιβάλλον εφαρμογής, πειραματισμού και δοκιμής επικίνδυνων και αναξιόπιστων μοντέλων ΤΝ τα οποία δεν αντιστοιχούν με τα πρότυπα αυστηρότερων κανονισμών. Παράλληλα, ενδέχεται να αμφισβητηθούν τα δικαιώματα των κατοίκων καθότι είναι υψηλότερος ο κίνδυνος συλλογής και αξιοποίησης δεδομένων, δίχως την συναίνεσή τους, για την εκπαίδευση συστημάτων ΤΝ μέσω της εκμετάλλευσης του χαμηλότερου επιπέδου νομοθετικής προστασίας.[75] Με τον τρόπο αυτό, ενδέχεται να τεθούν σε κίνδυνο τα δικαιώματα των πολιτών αυτών των κρατών, όπως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, στο οποίο εντάσσεται το δικαίωμα της συνειδητής και ενημερωμένης συναίνεσης. Με άλλα λόγια, ακόμα και αν εφαρμοστεί κανονιστική ρύθμιση της ΤΝ, η διαφοροποίηση μεταξύ των δικαιοδοσιών θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Μία ενδεχόμενη λύση για να αποφευχθεί αυτό το σενάριο θα μπορούσε να αποτελέσει η περαιτέρω ανάπτυξη διεθνών δεσμευτικών νομοθεσιών, για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που θα ενίσχυαν τη σύγκλιση των εθνικών ρυθμίσεων. Η Σύμβαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα για τη θέσπιση δεσμευτικού δικαίου για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εντούτοις, η αποτελεσματικότητα της περιορίζεται λόγω της απουσίας της επίσημης δέσμευσης κρατών με ισχυρή θέση στο διεθνές σύστημα και στον τομέα της ΤΝ όπως η Κίνα.[76] Η ενσωμάτωση του μεγαλύτερου μέρους της διεθνούς κοινότητας σε ένα κοινό και δεσμευτικό κανονιστικό πλαίσιο όμως εγείρει ένα άλλο ζήτημα: ποια μορφή κανονιστικής προσέγγισης είναι πιθανότερο να υιοθετηθεί για να

[75] Tartaro Alessio. Smith Leon Adam, Shaw Patricia. "Assessing the impact of regulations and standards on innovation in the field of AI", 5.
[76] "Full List - Treaty Office - Www.Coe.Int." 2025. *Treaty Office*. https://www.coe.int/en/web/Conventions/full-list/?module=signatures-by-treaty&treatynum=225.

αποτελέσει τη βάση για τη διαμόρφωση διεθνών κανόνων με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τυχόν προσβολές μέσω της κατάχρησης ή της δυσλειτουργίας της ΤΝ; Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις από τρεις ιδιαίτερα ισχυρούς πολιτικούς δρώντες: Η προσέγγιση βάσει κινδύνου της Ε.Ε., η προσέγγιση των Η.Π.Α. που δίνει έμφαση στην καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη και η κρατοκεντρική προσέγγιση της Κίνας. Ανεξαρτήτως, ωστόσο, της προσέγγισης που θα υιοθετηθεί οφείλεται να διασφαλισθεί η συμμετοχή του Παγκόσμιου Νότου στη διαμόρφωση των διεθνών κανονισμών. Σύμφωνα με το έγγραφο πολιτικής *(policy paper)* του Marcus Vinícius de Freitas «Digital Sovereignty and Data Colonialism», τα κράτη του Παγκόσμιου Νότου αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη περιθωριοποίηση σε σχέση με πόλους όπως την Ουάσινγκτον και τις Βρυξέλλες στη ρυθμιστική διαδικασία της ψηφιακής τάξης. Συγκεκριμένα, ο de Freitas προειδοποιεί πως, δίχως επαρκούς εκπροσώπησης στην παγκόσμια ψηφιακή διακυβέρνηση, ο Παγκόσμιος Νότος διακινδυνεύει να περιοριστεί στο ρόλο του λήπτη κανόνων *(rule-takers)* αντί του συνδιαμορφωτή.[77] Εάν αντίστοιχη ασυμμετρία λάβει χώρα στη διεθνή κανονιστική ρύθμιση της ΤΝ, ενδέχεται η θέσπιση κανόνων που αντανακλούν πρωτίστως τις προτεραιότητες, τεχνολογικές δυνατότητες και θεσμικές ιδιομορφίες των πιο τεχνολογικά ανεπτυγμένων κρατών έναντι των λιγότερο.

Επίλογος

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως, ενώ η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν συνιστά αφ' εαυτής απειλή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η δυνητική δυσμενής χρήση ή δυσλειτουργία της ενδέχεται να επιφέρει σοβαρές προσβολές στην προστασία και άσκησή τους. Μολονότι η προστασία τους ήδη κατοχυρώνεται στο διεθνές δίκαιο, η αποτελεσματικότητά του ισχύοντος διεθνούς νομικού

[77] De Freitas Vinícius Marcus, "Digital Sovereignty and Data Colonialism: Shaping a Just Digital Order for the Global South." Policy Center for the New South. 2025, 9-10.

πλαισίου στην προάσπισή τους δύναται να αποδειχθεί ορισμένες φορές ανεπαρκής.

Ένας παράγοντας που συμβάλλει στον περιορισμό της αποτελεσματικότητας αυτής, όπως αναφέρθηκε, αποτελεί η ύπαρξη ενός κανονιστικού χάσματος στη ρύθμιση του τεχνολογικού τομέα στο διεθνές σύστημα. Το γενικό γλωσσικό ύφος που παρατηρείται συνήθως στα άρθρα διεθνών συμβάσεων προσδίδει το πλεονέκτημα της ευελιξίας και της καθολικότητας ως προς την εφαρμογή τους σε διαφορετικές περιπτώσεις καθώς και την ανθεκτικότητά τους σε πιθανές μελλοντικές εξελίξεις. Εντούτοις, παράλληλα δυσχεραίνει την εξασφάλιση της ομοιόμορφης κανονιστικής αντιμετώπισης, σε διεθνές επίπεδο, των ειδικών κινδύνων που απορρέουν από την ανάπτυξη της ΤΝ.

Ως εκ τούτου, η θέσπιση ειδικού και δεσμευτικού διεθνούς δικαίου για την ΤΝ, που θα συμπληρώνει τους υφιστάμενους διεθνείς κανόνες, καθίσταται αναγκαία για την ανταπόκριση στις προκλήσεις αυτές. Λαμβάνοντας υπόψη την περαιτέρω εξέλιξη και εδραίωση της παρουσίας της, κρίνεται απαραίτητη η οριοθέτηση της ανάπτυξης και εφαρμογής αυτής της τεχνολογίας σε τομείς στους οποίους διακυβεύονται θεμελιώδη δικαιώματα.

Ωστόσο, η υιοθέτηση ενός δεσμευτικού διεθνούς δικαίου για την επίτευξη αυτού του σκοπού προϋποθέτει, τουλάχιστον στο αρχικό στάδιο, τον προσδιορισμό ενός ελάχιστου κοινού επιπέδου προστασίας καθώς, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, οι διαφορετικές προτεραιότητες των κρατών έχουν οδηγήσει στην υιοθέτηση αποκλινουσών κανονιστικών προσεγγίσεων. Ταυτόχρονα, καθίσταται επίσης αναγκαία η συμμετοχή ολόκληρης της διεθνούς κοινότητας στη διαμόρφωσή του, ώστε ακόμη και τα λιγότερο τεχνολογικά ανεπτυγμένα κράτη να λειτουργούν ως ενεργοί συνδιαμορφωτές των διεθνών κανόνων και όχι ως παθητικοί αποδέκτες ενός ρυθμιστικού πλαισίου καθορισμένο από τεχνολογικά ισχυρότερα κράτη.

Βιβλιογραφία

- Abeba Birhane, Riccardo Angius, William Agnew, Harshvardhan J Pandit, Bhaskar Mitra, Roel Dobbe, and Zeerak Talat. "Big AI's Regulatory Capture: Mapping Industry Interference and Government Complicity."*2026.*

- Accelerating Federal Permitting of Data Center Infrastructure. Executive Orders. *Whitehouse.gov* 2025

- Ahmed, Muhammad. "Artificial Intelligence's Impact on Human Rights Privacy Solution Toward Protection Right to Privacy Under International Human Rights Legislations and Islamic Jurisprudence, Pakistan's Perspective". 2025

- Aluvihara Suresh, Pestano-Gupta Ferial et al. "The Importance of AI Tools in the Modern Science, Engineering and Technological Research and Innovations: A Review". Science Publishing Group. 2025.

- Alabi Moses. "The Role of Big Data in AI: Data Collection, Preprocessing, and Model Training". 2025.

- "Algorithmic Bias Explained: How Automated Decision-Making Becomes Automated Discrimination". The Greenlining Institute.

- America's AI Action Plan. 2025.

- "Artificial Intelligence Act." 2020. *Consilium*. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/artificial-intelligence-act/.

- Chun Jon, de Witt Schroeder Christian, Elkins Katherine. "Comparative Global AI Regulation: Policy Perspectives from the EU, China and the

US". 2024. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. New York. 1979.

- Cordeshi Roberto. "AI Turns Fifty: Revisiting Its Origins". Applied Artificial Intelligence. Taylor & Francis. 2007.

- Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law. Vilnius, 5.IX.2024

- Dauvergne Peter. "Facial recognition technology for policing and surveillance in the Global South: a call for bans". Third World Quarterly. 2022.

- Deshpande Advait. "AI regulation and policy pathways in China, European Union, and the USA". ECONSTOR. 2025.

- De Freitas Vinícius Marcus "Digital Sovereignty and Data Colonialism: Shaping a Just Digital Order for the Global South." Policy Center for the New South. 2025.

- Dul Camilla. "Facial Recognition Technology vs Privacy: The Case of Clearview AI" Queen Mary Law Journal. 2022.

- ECHR. 2005. "HUDOC - European Court of Human Rights." *Coe.Int*.

- European Union. 2016. "Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council." *Europa.Eu*. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng.

- European Commission. 2025. "AI Act." *European Commission*. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai.

- "Explanatory Memorandum on the Updated OECD Definition of an AI System". OECDpublishing. 2024.

- Festic Noemi, Latzer Michael, Buchi Moritz, Odermatt Céline. "Dataveillance inhibits legitimate communication: causal evidence for chilling effects". Journal of Communication. International Communication Association. Oxford 2026.

- "Full List - Treaty Office - Www.Coe.Int." 2025. *Treaty Office*. https://www.coe.int/en/web/Conventions/full-list/?module=signatures-by-treaty&treatynum=225

- Gornet Mélanie, Maxwell Winston. "The European approach to regulating AI through technical standards". HAL open science. 2024.

- Hague Rod, Harrop Martin, McCormick. "Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση". 3η έκδοση. ΚΡΙΤΙΚΗ. 2020.

- Hariharan Divya, Singh Kumar Harsh. "AI Data Privacy, And The Right To Be Forgotten: Navigating Human Rights In The Age Of Generative Technology". *Indian Journal of Integrated Research in Law.*

- Hellenic Data Protection Authority. Decision 35/2022.

- Hingh, Anne E. de, and Arno R. Lodder. "The Role of Human Dignity in Processing (Health) Data Building on the Organ Trade Prohibition." *EU Internet Law in the Digital Era*. 2019.

- Holdsworth, Jim, and Mark Scapicchio. 2024. "What Is Deep Learning?." *IBM*. https://www.ibm.com/think/topics/deep-learning.

- "Human Dignity - Definition and Explanation." 2025. *The Oxford Review - OR Briefings*. https://oxford-review.com/the-oxford-review-dei-diversity-equity-and-inclusion-dictionary/human-dignity-definition-and-explanation/.

- International Covenant on Civil and Political Rights. 1966
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. 1966.

- International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. 1965.

- Kaur Simrat, Singh Sarbjeet, Kaushal Sakshi. "Deep learning-based approaches for abusive content detection and classification for multi-class online user-generated data". International Journal of Cognitive Computing in Engineering. 2024.

- Kienzle Sarah, Velarde Gissel, Gannon Brian. "AI and prediction of criminal justice risk: revisiting the COMPAS dataset, experiments, and the problem of algorithmic bias and fairness". Springer. 2026.

- Mahato Rituraj. "Artificial Intelligence, What Is It?". Outcomes of Best Practices in Classroom Research. L'Ordine Nuovo Publication. 2022.

- Miyashita, Hiroshi. "Human-centric data protection laws and policies: A lesson from Japan". Elsevier. 2020.
- National Policy Framework for Artificial Intelligence. The White House. 2026.

- Nguyen Thi C. "Echo Chambers and Epistemic Bubbles". Episteme. 2018.

- Rachovitsa Adamantia, Johann Niclas. "The Human Rights Implications of the Use of AI in the Digital Welfare State: Lessons Learned from the Dutch SyRI Case". Human Rights Law Review. Oxford. 2022.

- Regulations.ai. 2026. "Illinois Artificial Intelligence Video Interview Act." Regulations.Ai. January 6, 2026. https://regulations.ai/regulations/RAI-US-IL-IAIVIXX-2019.

- Rout Kumar Bidhan. "Artificial Intelligence in Recruitment: A Critical Study of Amazon's AI Hiring Tool". International Journal of Innovative Research in Technology. 2025.

- Ruiz Diaz Carlos. "Echo chamber dynamics on social media". SageJournals. 2026.

- "Rules for Trustworthy Artificial Intelligence in the EU | EUR-Lex." 2025. *Europa.Eu*. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/rules-for-trustworthy-artificial-intelligence-in-the-eu.html.

- Schwarts Reva, Vassilev Apostol et al. "Towards a Standard for Identifying and Managing Bias in Artificial Intelligence". National Institute of Standards and Technology. 2022.

- Sharma Someh. "Benefits or concerns of AI: A multistakeholder responsibility". Futures. 2024.

- Haroon Sheikh, Corien Prins, and Erik Schrijvers, *Mission AI: The New System Technology*. Journal of Communication Inquiry, 2023.

- State of California Department of Justice. 2024. "California Consumer Privacy Act (CCPA)." *State of California - Department of Justice - Office of the Attorney General*. https://oag.ca.gov/privacy/ccpa.

- Swatton, Phil, and Margaux Leblanc. 2024. "What Are Deepfakes and How Can We Detect Them?." *The Alan Turing Institute*. https://www.turing.ac.uk/blog/what-are-deepfakes-and-how-can-we-detect-them.
- "S.146 - 119Th Congress (2025-2026): TAKE IT DOWN Act." 2025. *Congress.Gov*. https://www.congress.gov/bill/119th-congress/senate-bill/146 S.4214 – Artificial Intelligence Data Center Moratorium Act. *Congress.Gov.*

- Tambudzai Gundani. "AI Regulation and Federalism: What the Moratorium (That Wasn't) Debate Revealed". Regulatory Studies Center. The George Washington University. 2025.

- Tartaro Alessio. Smith Leon Adam, Shaw Patricia. "Assessing the impact of regulations and standards on innovation in the field of AI".

- "The General-Purpose AI Code of Practice." 2025. *Shaping Europe's Digital Future*. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai.

- The Information Commissioner's Office v Clearview AI Inc (Privacy International Intervening): [2025] UKUT 319 (AAC).

- Tovar Cardozo Ginna. "Approach to global regulations around AI". Dialnet. 2023.

- Translate, China Law. 2022. "Provisions on the Administration of Deep Synthesis Internet Information Services." *China Law Translate*.

https://www.chinalawtranslate.com/en/deep-synthesis/.

- Translate, China Law. 2022. "Provisions on the Management of Algorithmic Recommendations in Internet Information Services." China Law Translate. https://www.chinalawtranslate.com/en/algorithms/.

- "UK Upper Tribunal Hands Down Judgment on Clearview AI Inc," Information Commissioner's Office (ICO) https://ico.org.uk/about-the-ico/media-centre/news-and-blogs/2025/10/uk-upper-tribunal-hands-down-judgment-on-clearview-ai-inc/.

- University of Virginia. 2023. "What the Heck Is a Deepfake? | Information Security at UVA, U.Va.." *Security.Virginia.Edu*. University of Virginia. https://security.virginia.edu/deepfakes.
- Unver Akin H. "Artificial Intelligence (AI) and human rights: Using AI as a weapon of repression and its impact on human rights". 2024.

- Zamfir Ionel, Murphy Colin. "Cyberviolence against women in the EU". European Parliamentary Research Service. 2024.

- Zuiderveen Frederik. "Discrimination, Artificial Intelligence, and Algorithmic decision-making". Directorate General of Democracy. 2018.

- Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. 1948.

- 119th Congress (2025-2026). H.R.9442 – Artificial Intelligence Data Center Moratorium Act. *Congress.Gov.*

- 119th Congress (2026). H.RES.1471. "Expressing the Sense of the House of Representatives that Every American and Community Impacted by the Construction or Operation of an Artificial Intelligence Data Center Should Have the Right to Transparency and Local Autonomy"

- 2023. *Msu.Edu*. https://tech.msu.edu/news/2022/10/bots-and-trolls/.